

د انگرېزي او پښتو ژبې د متلونويوه تقابلي مطالعه A Comparative Study of English and Pashto Proverbs

Dr Bushra Ikram *

ABSTRACT

A proverb is a short sentence popular among a folk which contains some universal truth and wisdom. These proverbs are the nuggets of experiences, observations and wisdom of a folk. As all people live on the same planet, have similar environment and blessings of Almighty Allah. So they have similar experiences and observations which are expressed in proverbs but in different words. These words are according to a people's culture, geographical Conditions and their own Customs and traditions. In this paper the author has compared and Contrasted the proverbs of Pashto and English languages and concluded that both these nations have same experience and observations which are expressed in different words but have one concept on one hand and on the other hand their cultural differences are reflected from their proverbs.

Keywords: Proverb, culture, parenilogy, Universal, Truths.

د فولکلور د نورو اصنافو لکه داستان، قيصی، توقی تقالی او ارونو په شان متل ډېر ساده خود ټولو نه جامعه صنف دے۔ يوه مختصره، جامعه او مشهوره مقوله يا خبره چې يو آفاقي او نړيوال صداقت لري، متل بللے شي۔ متل ته په عربي، او فارسي، ژبه کښې مثل وائي او په اردو کښې ورته ضرب المثل يا کھاوت وائي۔ او په انگرېزي، ژبه کښې ورته Proverb وئيلے شي۔ چې د لاطيني، ژبې Pro-Verbium نه جوړ شوے دے۔ په يوناني، ژبه کښې Proverb ته Paromia هم وئيلے شي چې مطلب ئې دے متل يا مقوله په دې وجه د متل راټولولو ته Parmeigraphy او د متل مطالعې او خپرني ته Paremiology وئيلے شي۔ که مونږ ورته پښتو کښې متل پوهنه او وايو نو بده به نء وي۔ کولنز انگلش ډکشنري د Proverb تعريف څه داسې کوي :

"A Proverbs is a short sentence that people often quote which gives advice or tells you something about life."¹

ترجمه "متل يوه مختصره جمله چې خلق ئې اکثر استعمالوي چې يو نصيحت په کښې وي يا د ژوند په حقله څه او وائي"

* Assistant Professor Pashto Academy Peshawar University.

میریم وېسټر ډکشټري د Proverb تعريف په دې لفظونو کېښې کوي:

“A brief popular Saying Such as (too many Cooks Spoil the broth) that gives advice about how people should live or that expresses a belief that is generally thought to be true.”^۶

ترجمه: "يوه مختصره مشهوره مقوله لکه (په گڼو قصابانو کېښې څاروۍ مردار وي) چې د خلقو د ژوند په حقله يو نصيحت لري يا يوه داسې عقیده بيانوي چې هغه په عمومي توگه رښتونې گڼلې شي"

د ارسطو د وخت نه واخله تر اوسه پورې د متل د تعريف کولو هڅې شوي دي چې دا د اوڅو کړسو لغوي معنونه واخلې تر پر مغزه ، کوټلې او فلسفيانه تعريفونو پورې په کېښې شامل دي. د امریکې يو متل پوهان Bartlett Jere Whiting (۱۹۰۴-۱۹۹۵) په خپل يو آرټیکل (۱۹۳۲) The Nature of the proverb کېښې د متل څه بلها تعريفونه کړي دي او د متل په خواصو ئې ښه رڼا غورځولې ده. او اخر ئې خپله خبره په دې لفظونو کېښې راټوله کړې ده چې:

“A proverb is a short, generally Known Sentence of the folk Which Contains Wisdom, truth, morals and traditional views in a metaphorical fixed and memorizable form.”^۷

ترجمه: "متل په اولس کېښې يوه مختصره جمله وي چې په کېښې زير کتيا ، رښتونولي ، نتيجه او روايتي خيالات په مجازي او قابل حفظ معنو کېښې پراته وي." د پښتو ژبې پوهان ښاغلي عظيم شاه بخاري د موسی خان "د متلونو قيصې" د اولي برخې په سريزه کېښې د متل د جوړونې بحقله ليکي چې:

"متل په اصل کېښې داسې خبره ، جمله يا فقره وي چې د کومې قيصې ، د کومې واقعي يا د کومې اهمې پېښې بحقله د چا تجربه کار مشر يا پوهان وغېره د خولې بې ساخته او وځي. او دا جمله يا فقره داسې موقعې سره سمه معناوړه او سودمنه وي چې بيا نور خلق ئې هم په دغه موقعو استعمالوي او بيا چې ورو ورو په اولس کېښې ډېره عامه شي نو متل اوگرځي"^۸

دغه شان د پښتو ژبې يو بل پوهان عبدالحليم اثر د متل تعريف څه په دې لفظونو کېښې کوي :
"متلونه په لنډو لفظونو کېښې د فصاحت او بلاغت په کنډه تللې شوې هغه وړې وړې فصیحه جملې دي چې د لفظ او معنی دواړو په اعتبار سره موزوني او مکملې دي او ښې پوره جامعه معنی گانې لري"^۹

ددې تعريفونو نه پس مونږ د متل څو جوت خاصیتونه داسې بيانولې شو:

متل په يوه جمله مشتمل وي. په متل كښې څه نتيجه يا نصيحت پروت وي. متل يو آفاتي صداقت بيانوي. متل كه بنده په وړومبي ځل هم واوري نو پوهه پرې آسانه وي.

پروفېسر ډاکټر نصرالله جان وزير ئې خصوصيات څه داسې بيانوي
"اختصار، جامعيت، سادگي، معنی افريني، برجستگي او چټک

زره او ذهن ته پرېوتل ئې ستر خصوصيت گڼل شوه دے"

متل په يوه انساني ټولنه كښې عام خلق جوړوي. عام خلق چې په خپل ژوند كښې څه ښې يا بدې، واقعي سره مخ شي او ناڅاپه ئې ځلې له څه داسې جمله راشي چې هغه يوه كوټلې معنی لري نو هغه متل شي په دې وجه متل د يو قوم د اجتماعي هونسيارتيا او زيركتيا څرگندونه كوي. متل د يو قوم د خلقو د تجربو او مشاهدو نچوړ وي. و د يو نسل نه بل نسل ته ځله په ځله منتقل كېږي په دې وجه متل ډېر ښه صلاحيت لري چې د يو قوم د غړو د ژوند په شخړو كښې رهنمائي او كړي.

"The wisdom of proverbs has guided people In their social interactions for thousands of years throughout the world. Proverbs contain every day experiences and common observations in succinct and formulaic language."^v

ترجمه: "په ټوله نړۍ كښې د متلونو هونسيارتيا د خلقو د هغوي په ټولنيزو تعلقاتو كښې د زرگونو كلونو راهسې رهنمائي كړې ده. په متلونو كښې د امروزه ژوند تجربات او عام مشاهدات په مجله او حسب نسخه ژبه كښې پټيلې شوې وي"

په دې نړۍ كښې په زرگونو قومونه او قبيلې دي او داسې د هغوي د ژبو شمېره ده. هره ژبه څه متلونه لري. او دغه متلونه د كلتوري رواياتو او اقدارو ژبې علامتونه دي. په دې وجه كه څوك د يو قوم د سماجي، معاشي يا نفسياتي حالاتو مطالعه كول غواړي نو د هغوي متلونه دې مطالعه كړي. د يو قوم د كلتور د زده كړې نه بغير د هغوي ژبه زده كول گران كار دے. ځكه چې لغتونه مونږ ته د يو لفظ صرف لغوي معنې راكولې شي ولي هغه لفظونو په كلتوري معنو د پوهې د پاره د هغه ټولني كلتور ته وركوزېدل ضروري دي. ځكه چې ژبه او كلتور خپلو كښې ډېر نژدې تعلق لري ژبه د كلتور نه وده مومي او ژبه د كلتور نه صرف يو مهمه ستن ده بلكې ژبه په ډېره ښه توگه د يو قوم د كلتور عكاسي هم كوي.

دغه شان د يوې ژبې د ادبي فن پارو د ترجمو د پاره هم د هغه ژبې په محاوره او متل

ځان پوهول پكار دي.

د انگرېزي ژبې متل دے چې:

"So many Countries, So many Customs" او پښتو ژبه کښې وئيلے شي چې "بيل

ملک بيل ئي رواج"

روايات په يوه ټولنه کښې قبولو شوو روڼو او د کارونو کولو طريقو ته وئيلے شي. د يوې ژبې متل د هغه ژبې وئيونکو د رواياتو، رواجونو، اقدارو او روڼو پخپله کوټلي معلومات لري. په دې وجه متل د يو قوم د مطالعې يو ډېره ښه او اسانه ذريعه ده ددې نه علاوه په نړۍ کښې چې څومره هم کلتورونه دي ټولو کښې يو شان والے او تفاوتونه شته ځکه چې ټول خلق هم په دې يوه سياره يعني زمکه ژوند کوي. د الله تعالیٰ نعمتونه په دې ټوله دنيا يو شان خواره دي. سمه، غر، اوبه هر چرته شته. ونې بوټي، گلونه، مارغان او نور زنده سر هر چرته شته. وختونه، موسمو په ټوله نړۍ کښې يو شانې بدلېږي رابدلېږي نمر په ټوله دنيا يو شانې پرېږي او سپوږمۍ او ستوري د شپې په ټول اسمان خواره وي. ټولو انسانانو له الله تعالیٰ د چاپېريال او په چاپېريال کښې د څيزونو د ليدو د نغمو د اورېدو او د گلونو د بويولو صلاحيت، د غصې د خفگان او د خوشحالیٰ جذبې او دغه شان د ټول ادراک صلاحيتونه او د مسئلو د مخ نيوي د پاره عقل هم يو شان ورکړے دے. دغه شان د نړۍ په مخ په هر ملک او هره جزيره کښې انسانان د يو شان حالاتو، واقعاتو، مسائلو او تجرباتو سره مخ کېږي. او ټول انسانان ددې حالاتو او واقعاتو سره مخ کېدلو د پاره د عقل نه کار اخلي په دې وجه په ژبو او د هغوي په متلونو کښې د مرکزي خيال يو شان والے موندے شي.

"As we know all of the people live in the same world, so their cognition of the things and hypostasis is basically the same^۱."

ترجمه: "لکه څنگه چې مونږ ته معلومه ده چې ټول خلق په دې يوه دنيا کښې اوسېږي نو د څيزونو پخپله د هغوي اگاهي او د هغې اصل په بنيادي توگه يو شان دے"

لکه چې ما وړاندې اووې چې د نړۍ د ژبو په متلونو کښې د مرکزي خيال يو شان والے موندے شي ولې ددغه مرکزي خيال د اظهار د پاره د لفظونو چون کول د هرې ټولني د خپل خپل چاپېريال، جغرافيايي، تاريخي او سياسي پس منظر او د کلتور او عقيدو مطابق وي.

"We know that from Culture to Culture there are shared human experiences that are expressed through language. These experiences lead to the same idea expressed in different ways in different Culture."^۱

ترجمه: "مونږ ته معلومه ده چې کلتورونه یو شان انساني تجربې لري چې په ژبه کېنې اظهار مومي. دا تجربیات په مختلفو کلچرونو کېنې په مختلفو طریقو هم یو تصور وړاندې کوي" د پورته ذکر شوو خبرو په رڼا کېنې به مونږ د انگرېزي او پښتو ژبې د متلونو جائزه په دوه اړخیزه توګه اخلو. یوه دا چې د انگرېزي او پښتو ژبې متلونه مونږ ته د انگرېزي او پښتون قوم د جغرافیایي، معاشرتي، معاشي، اخلاقو کردار او گفتار په حقله څومره معلومات راکوي. او په دویمه برخه کېنې به د انگرېزي او پښتو د هغه متلونو فهرست ورکولې شي په کومو کېنې چې د مرکزي خیال یو شان والې موندل شي.

جغرافیایي فرقونه: انګلېنډ یوه جزیره ده چې ګېر چاپېره ترېنه اوبه دي. په دې وجه د هغوي مواصلات هم زیات ترد سمندر د لارې دي د هغوي سمندري مواصلاتو او د سمندر سره متعلقه معاشي ژوند د هغوي د پاره سمندر، اوبه او مهیان د هغوي د ژوند لازمي حصې ګرځولې دي. اوبه او د سمندري مواصلاتو ذریعې لکه کشتی او جهازونه د هغوي په ژوند کېنې ډېر ارزښت لري په دې وجه د هغوي زیات ترمتلې هم د اوبو، مهیانو، کشتی او د اوبو د جهازونو پخپله دي لکه:

- ❖ Fish in troubled water.
- ❖ Drink like a fish.
- ❖ To miss the boat.
- ❖ He that will never sail the sea forecast all perils.
- ❖ Ships fear fire more than Water.
- ❖ A great Ship asks deep Waters.
- ❖ The sea refuses no river.
- ❖ Praise the sea, on shore remain.
- ❖ The sea and the gallows refuse none.
- ❖ No safe wading is an unknown water.
- ❖ As the wind blows, you must set your sail.
- ❖ Sailor's, fingers must be all fish hooks.

ولې بل طرف ته د پښتنو علاقه زیات تر په غرونو مشتمله ده. دلته سمه یعنی مېدانې علاقه هم شته چې په کېنې خوړونه، ولې او سیندونه شته ولې سمندر نیشته په دې وجه ددوي په متلونو کېنې د غر سیندونو او خوړونو ذکر موندل شي لکه:

- ❖ تیارې ته غر هم نه ټینګېږي.
- ❖ که غر لومې دې په سر ئې لار ده
- ❖ غر په غر ورځي بنده په بنده ورځي.

- ❖ سپري غرونه دي بنځي ئي اړمونه دي -
- ❖ څه گوته پناه څه غر پناه -
- ❖ غر به در په سر کړم طاقت به در له در کړم -
- ❖ په غر ورڅپڙه ارمان دي رېږه
- ❖ دا څه ډوډا کړه مار جنگوي - (ډوډا او کړه مار د پښتنو په سيمه د غرونو نومونه دي)
- ❖ يو بونيري نه چا تپوس او کړو چې پير بابا لومړي دے که د ايلم غر وي خداي دې داسې اريان دريان کړه لکه زه چې دي اريان دريان کړم -
- ❖ دغه شان د خوړونو، گودرو او سيندونو ذکر هم د پښتو ژبې متل کښې موندل شي -
- ❖ بې گودره مه ورگله پرېه -
- ❖ که د خوړ کاني پاسته وو گيدرانو به خوړل -
- ❖ په خوړ کښې کاني ډېر دي خو کار په سپر تمام دے -
- ❖ بلر او کلپاني که د يو ځاي هم وي ولې رنگ ئي تر څه حده جدا وي - (بلر او کلپاني د پښتنو په سيمه د خوړونو نومونه دي)
- ❖ په اوو سيندونو پورې خپله برخه ده راپورې -
- ❖ اباسين هم چې په کاسو شي نو اوچ به شي -
- د موسم فرقونه:** د انگلېنډ موسم زيات تريخ وي - واورې ورېږي - د مئ مياشت کښې هلته لږ تود بڼه دي او چې نمر رانېکاره شي نو خلق ورته را اوځي او د نمر د گرموالي نه خوند اخلي چې هغوي ورته Sun bath هم وائي - د مئ نمر د هغوي غنم پاڅه کړي - د موسمونو پخپله د هغوي متلونو څه داسې دي -
- ❖ March Comes in with adder head and goes out with peacock.
- ❖ The March Sun raise, but dissolves not.
- ❖ April Showers bring forth May flowers.
- ❖ May makes or wars the Wheel.
- ❖ May never goes out without a wheat ear.
- ❖ September blow Soft till fruit be in loft.
- ❖ Spring is virgin, Summer a mother, Autom a widow, and winter a stepmother.
- ❖ No weather is ill, if the wind be still.
- دغه شان هلته د باران هېڅ پته نه لري - نمر به لري او ناڅاپه به ورېځ راشي او باران به شروع شي په دې وجه دا متل د انگرېزي په ژبه کښې موندل شي -

Al though the sun shine, leave not thy cloak at home ولې د پښتنو په سیمه
په کال څلور موسمونو راځي. بښه سخته گرمي ، بښه سخته یخني ، د گلونو د رنگونو او د
بښاسته وړمو موسم پسرلې او د گلونو او ونو د پایو د رېژېدو موسم خزان، ددې موسمونو د
حالاتو اندازه د لاندینو متلونو نه لگولې شي.

- ❖ دولس میاشتي کال د ډېر گنده ئې پشکال د ډېر -
- ❖ مرنې پشکال د هار په پنځلسمه ماتېږي -
- ❖ په هار کښې کتونو نه هم تبې نیولې وي -
- ❖ چېت هار دننه ، پشکال بادرو په اونه ، اسو کتک په غنه د ډېر نورو له لمبه ، خښه پو منبه -
- ❖ پوه وائي چې پوه به شم ماه وائي چې مه -
- ❖ چې پوه شي ساړه په پښو شي -
- ❖ ماه پوه ته وائي چې تر ما ئې را اورسوه نو باقي غوښې به ترې زه او دوړوم -
- ❖ چې چېتر شي نو تر تر شي -
- ❖ اسو او دې سو چې د سوري نه پاڅو -
- ❖ بادرو باد را پرېږده په رو رو دهقانان درته ولاړ دي زیرې خلې لکه خارو -
- ❖ پگني په غره ، چېتر په وره -
- ❖ چېتر چې په ترتر شي زاړه سخي ورته سخوندر شي -
- ❖ پگني ئې څملوي چېتر ئې پاڅوي -
- ❖ د بادرو لېوني نه رغېږي -
- ❖ چې کتک شي نو جوار کوتک شي -

د کرکيلې په حقله: د انگلستان په زمکه غنم ، اوربشې ، الوگمان او چقندر کرلې شي. او د
خارو د پاره اوچ وانبه هم کېږي. د دوي د کرکيلې پحقله څه متلې دا رنگ دي -

- ❖ This rule in gardening never forget, to sow dry and to set wet.
- ❖ He that sows in the highway, tires his oxen and loseth his corn.
- ❖ He that will have his farm full, must keep an old cock and a young bull.
- ❖ Plough deep, while other sleep.
- ❖ A year of snow, a year of plenty.
- ❖ A dry march, a wet April, and a cool May fill barn and cellar and bring much hay.
- ❖ A hive of bees in May is worth a load of hay.

❖ Make hay while the sun shines.

ولې د پښتنو په سيمه جوار ، غنم ، اوربشي ، گني وريژې او تمباکو کرلے شي۔ اوبه خور د پاره په ارهتونو کښې غټ غټ کوهيان کنستلے شوي وي چې پخوا به پرې غوايانو ارهت گړخوؤ او اوبه به ترې را ايستلے شوې ولې اوس د ټيوب وپلو په مدد اوبه را ايستے شي۔ کرلو ، اشتر غوبل او بوساره تړل زمونږ د کر کيلې مرحلې دي۔ د کر کيلې پحقله خه متلونه داسې دي۔

❖ جوار په دشمن کره ، غنم په دوست۔

❖ برغې سربانډې راخکل۔

❖ اوبه د ورخه تپري دي۔

❖ نه يو وخت نه بل وخت راغے د غوبل وخت۔

❖ لنډے چې د غوبل په وخت پيدا شي نو ورک نه دے۔

❖ کيله کيله د خداے په هيله۔

❖ نه د هل دے نه د غوبل دے۔

د لوبولرگونو فرقونه: د انگلستان خلق خوراک کاشوغي ، چاقو او کانتې په مدد کوي او زيات تر خوراکونه ئې په Pan يعنې هوار تبخي يا Frying Pan ډونگې تبخي پخولے شي۔ په دې وجه دا اسمونه د دوي په متلونو کښې موندے شي او اکثر تصورات دوي ددې خيزونو په مدد پېش کوي لکه:

❖ (د تاثراتو نه بغير داسې مخ/داسې مخ چې هېڅ تاثر پرې نه وي) Dead Pan

❖ (ډېر زيات هوار) As flate as a frying Pan

❖ (د ډېر تنقيد نخبه) On the pan

❖ (د وړوکي مصيبت نه په لومے مصيبت گرفتار بدل) Out of the frying Pan into the fire

❖ (ډېر هوار) As flate as a pan cake

❖ (بڼه ډوډۍ خوړل) Play a good knifc and fork

❖ (داسې کس چې ډېره لوږه ورته لگي) A capital knife and fork

ولې زمونږ د پښتنو خوراگونه په کټوۍ کښې پخېږي او په تالي کښې په شريکه

خوړے شي۔ زمونږ څښاک زيات تر شوملې وي چې په چاټوري کښې شاربلے شي او کنډولي

کښې څښلے شي۔ ډوډۍ په تبخي يا په تنور پخولے شي او په شکور کښې کېښودے شي۔ ددې

لوبو لرگو عکاسي زمونږ په متلونو کښې شوې ده چې لاندې ئې خو نمونې نقل کولے شي۔

❖ د سود په کنډولي کښې ، بي سوده په تالي کښې۔

- ❖ که غورې توې شو په تالي کښې توې شو -
- ❖ که تالي کښې ورته پښه ږدې وئ پښه لرې که ډوډۍ خورم -
- ❖ خلق تندي له ځي تالي له نه ځي -
- ❖ شکور ډوډۍ به اوزغمي خو يوه خبره نه زغمي -
- ❖ کونډۍ هلته څه چې بيا راځي -
- ❖ هره مېرمن وائي چې زما د چاتورې شوملې خوږې دي -
- ❖ منگه لا سور دے اوبه ئې يخې دي -
- ❖ که منگه مات شو که مات نه شو ډز ئې لاړو -

د خوراكونو فرقونه: د انگلستان خلق خواږه خوراكونه زيات خونبوي - کپکونه او پېستري، هغوي عام خوري - ولې د ډبل روټۍ په مېنځ کښې څه قيمه، مهې يا د مېوې څه ټکرې هم ږدي چې مالگينې وي خو مرچکې په کښې نه وي. دې قسمه خوراک ته هغوي Pie يا سپنډ وچ يا برگروائي - Hamburger هغه برگرته وئيلې شي چې په کښې قيمه قيمه څه خيز اېښودلې شوې وي. په دې وجه د هغوي په متلونو کښې ددې قسمه خوراكونو ذکر شوې دے لکه

- ❖ A piece of cake (ډېر آسان خيز يا کار)
 - ❖ Cake and ale (خوره څښه او مزې کوه)
 - ❖ Sell like hot cakes (ډېر زيات خرڅېدل)
 - ❖ Have one,s cake baked (مالداره ژوند تېرول)
 - ❖ As easy as pie (ډېر آسان)
 - ❖ In apple pie order (ډېر په ترتيب کښې)
 - ❖ Cut a pie (د نورو خلقو کار کښې کار لرل)
 - ❖ Live on wind pudding (نهرې تېرول)
 - ❖ More praise then pudding (فائده لږه او تعريف ډېر)
 - ❖ Hot potato (گرانه شخړه چې حل کول ئې گران وي)
 - ❖ Small potatoes (چې هېڅ د بڼې نه وي)
 - ❖ The quite clean potato (يو بڼه بنده)
 - ❖ Make hamburger out of somebody (څوک ډېر زيات وهل، د بوسو سخړ جوړول)
- د پښتو ژبې د لاندې متلونو نه د پښتو د خوراكونو پته لگي -

- ❖ که غوښه اوسوځي د پېټۍ نه ښه وي -
 - ❖ يو د لوږې مري بل ئې سر ته پراتې گوري -
 - ❖ چې د ابۍ زړه وي په پېټۍ هم تې کوي -
 - ❖ که غوړي توې شو تالي کښې توې شو -
 - ❖ پياز دې وي په نياز دې وي -
 - ❖ د مچ چې کچ خوښ وي ځان له دې مېښه واخلي -
 - ❖ چې گوړه وي مچان ورله راځي -
 - ❖ چې اوږه نه خوري بوي ترې نه ځي -
 - ❖ په سپلمۍ کښې ئې گبين او موندو -
 - ❖ د سوات سړي زاره شو په وريزو ماره نه شو -
- نړۍ کښې هر قوم که په څه دين وي او که نه خو د تقدير ، خوش قسمتی او بد قسمتی پخپله څه نا څه تصورات لري - انگرېزان او پښتانه هم د قسمت پخپله څه انگرېزي او عقيدې لري چې د دواړو قومونو د متلونو نه په ښه توگه څرگنده ده - د انگرېزي ژبې متلونه د قسمت پخپله څه داسې دي -
- ❖ Fortune favours fortune.
 - ❖ Fortune to one is mother, to another is stepmother.
 - ❖ Fortune favours fools.
 - ❖ Fortune is blind.
 - ❖ When fortune smiles embrace her.
- دغه شان د بد قسمتی پخپله متلونه څه داسې دي :
- ❖ Misfortune never Comes alone.
 - ❖ Misfortune makes foes of friends.
 - ❖ The worse luck now, the better another time.
 - ❖ Year destiny is in your hands.
- په پښتو ژبه کښې د قسمت پخپله متلونه څه داسې دي:
- ❖ قسمت کته کړې خر د مې چې چرته ئې بوځې هلته به ځي -
 - ❖ مال مال له ځي -
 - ❖ چې خړ وي نصيب ئې غړ وي -
 - ❖ د خړ په تندي کښې محراب نه وي -
 - ❖ د تقدير ليک نه نورېږي -

❖ چې بخت ئې خوار شي کور ئې ناتار شي -
 د پورته ورکړو شوو متلونو نه اندازه لگي چې د قسمت پخپله د دواړو قومونو نظريات تقريباً يو شان دي هغه د يو تصور پېش کولو د پاره د لفظونو انتخاب د دواړو قومونو بېل دے -
د خوږې ژبې پخپله د دواړو قومونو نظريه: تهذيب يافته قومونه لوارې او ستغې خبرې نه خوښوي بلکې خوږې او پستې خبرې خوښوي ځکه چې زړونه په زور نه بلکې په خوږه ژبه فتح کولې شي - د ژبې د خوږلت او گفتار پخپله د انگرېزي او پښتو ژبې متلونو لاندې ورکولې شي - او ددې متلونو د لوستو نه به تاسو ته څرگنده شي چې دواړه قومونه خوږې او پستې خبرې خوښوي او متلونه ئې هم د کم گويي او د خوږو خبرو تلقين کوي لکه :

- ❖ Fine words dress ill deeds.
- ❖ A good tongue is a good weapon.
- ❖ First think and then speak.
- ❖ Good words cool more than cold.
- ❖ A still tongue make a wise head.
- ❖ The soft answer turnth away wrath.
- ❖ An ill wound is cured, not an ill name
- ❖ From hearing comes wisdom, from speaking repentance.
- ❖ Speech is silver but silence is golden.
- ❖ Honey catches more flies than vinegar.

د کم گويي او د خبرو اترو پخپله د پښتو ژبې متلونه څه داسې دي :

- ❖ شېخ فریده ، خله چپه بهتري ده -
 - ❖ بڼه وئیل بڼه ده خو د نه وئیلو برابر نه دي -
 - ❖ اول ئې تله ، يا ئې را اوباسه -
 - ❖ مه چاله څه ورکه ، مه د چا زړه بد که -
 - ❖ په خوږه ژبه ښار خوږے شي -
 - ❖ د تورې زخم به جوړ شي خو د ژبې -
 - ❖ خپله ژبه هم قلا ده هم بلا ده -
 - ❖ گوړې مه وېشه خو د گوړو په شان خوږې خوږې خبرې کوه -
- اوس به مونږ د انگرېزي او پښتو ژبې هغه متلونه ذکر کړو په کومو کښې چې د دواړو قومونو مختلفې تجربې ، مشاهدې او پېښې په مختلفو طريقو په انگرېزي او پښتو کښې بيان شوي دي - خو مرکزي خيال او تصور او يو شان آفاق صداقت لري -

-
- ❖ Pot calling the Kettle black.
غلبېل راپاڅي کوزې ته وائي چې تا کښې دوه سوري دي۔
- ❖ Kill two birds with one stone.
پو يو کاني دوه مرغی ویشتل۔
- ❖ Don't count your chickens before they are hatched. First catch your have and then cook him.
سڼيا حلال نه خانک په شر
سیند لالري پرتوگ ورته د اوس نه اوباسي۔
- ❖ As you sow, so shall you reap. As you make you bed, so you must lie on it sow the wind and reap the whirlwind tit for tat.
چې خه کري هغه به ربي۔
- ❖ Blood is thicker than water.
رگه رگه رامې کاره۔
- ❖ If there is room in the heart, there is room for the but.
چې زړه نه وي تنگ ، خاے نه وي تنگ۔
- ❖ Cry over spilt milk.
اوبه د ورخه تېري دي۔
- ❖ Cut the muster.
وږمې پهانسې کوي ، مېږمې نيسي دانه تري اخلي۔
- ❖ Oeut of the frying pan into the fire.
د بارانه پتېدم د پرنالې لاندې مې شپه شوه۔
- ❖ Hold with the hare and run with the hound.
غل ته وائي غلامه کوه د کور مالک ته وائي ساز اوسه ، کله د باد د غاړې کېږي کله د باران د غاړې۔
- ❖ Words are fossil thoughts.
چې زړه کښې وي نو خلې له راځي۔
- ❖ Between the devil and the deep sea. Between Scylla and Charybdis.
يو خوا ډانگ دے بل خوا پړانگ دے۔
- ❖ Too man many cooks spoil the broth.
گڼو قصابانو کښې څاروے مردار وي۔
- ❖ Wait for the cat to jump.
-

- چې اوښ په کومه ډډه اوږي۔
- ❖ An ax to grind.
- غرضي په خټه اور لگوي۔
- ❖ It never rains but it pours misfortune never comes alone.
- نيسټي چې راځي يو ځاے له راځي۔
- ❖ Love me love my dogs.
- د يو مخه مې سل مخه ښي شي ، د يو مخه مې سل مخه بدي شي۔
- ❖ After me the deluge.
- چې زما د سره تېره خدايه مه کړې دنيا ډېره۔
- ❖ A bad workman always quarrels with his tools.
- گډ بدل نه ورځي وائي غولے تنگ دے۔
- ❖ Christmas comes, but once a year.
- اختر په کال کښې يو ځل راځي۔
- ❖ To cast pearls before swine.
- سڼا ته سرينده وهل۔
- ❖ Rome was not built in a day.
- په تلي کښې شرم نه زرغونېږي۔
- ❖ It takes two to make a quarrel.
- د يو لاسه ټپ نه خپږي۔
- ❖ Every cock crows on his won dunghill.
- په خپل کور مېږے هم زور آور وي۔
- ❖ Honey is not for an ass mouth.
- خر د خيد په خوراک څه پوهېږي۔
- ❖ Speech is silver but silence is golden.
- شېخ فريده! خله چپه بهتري ده۔
- ❖ Fine words butter no parsnips.
- د شلو ستاباسو نه يو دمږے نه جوړېږي۔
- ❖ A guilty conscience needs no accuser.
- د غل په ډيره حسن وي۔
- ❖ Throw a sprat to catch a herring.
- گټه په تاوان خوږے شي۔

-
- ❖ Have two strings to one bow.
يو مې بوک راوړو ، پاؤ مې روک راوړو -
- ❖ Light come light geos.
په يوه راځي په بله ځي -
- ❖ Keep the pot boiling.
چې کته باندې نو کتوي، باندې چې کته کوزه نو کتوي، کوزه -
- ❖ Let bygones be by gones.
تېرې چې مې شماره -
- ❖ Diamond cut diamonds.
سکھوله دراني پکار وي -
- ❖ A new broom weeps well.
لا منگے سور دے اوبه ٿي يخي دي -
- ❖ A penny saves is a penny earned.
گيدہ شنہ کہ نته سرہ کہ
- ❖ A rose by any other name would smell as sweet.
گوره چې د هرې غاړې څکې خوره وي -
- ❖ Delays are dangerous.
❖ Never put off till tomorrow. What you can do today.
❖ Procrastination is the thief of time.
❖ Tomorrow never comes.
د نن کار سبا ته مه پرېږده -
- ❖ Don't cry before you are hurt.
❖ Don't meet trouble half way.
❖ Don't cross the bridge till you come to it.
د مرگه مخکښې مه مړه -
- ❖ Any port in a storm.
مريض دې جوړ شي د چا په دارو -
- ❖ Bad news travels ast.
چې خو رښتيا راځي دروغو کلي وړان کړي وي -
- ❖ Better the devil you know than the devil you don't know.
❖ Familiarity breeds contempt.
د خپل کلي سپر هم ښه وي -
-

-
- ❖ After a storm, comes a clam.
 ❖ The darkest hour is just before the dawn.
 ❖ Every cloud has a silver lining.
 سختې پسي راحتہ وي۔
- ❖ No pains, No gains.
 ❖ Nothing venture, Nothing gain.
 اول اوخوره د ځان غوښي ، بيا اوخوره د ښکار غوښي۔
- ❖ Clothes makes the man.
 ❖ Fine feathers make fine birds.
 بنده يو نور ، جامه ئي دوه نور ، کالي ئي درې نور۔
- ❖ A golden key can open any door.
 پيسه په غره کښي لار کوي۔
- ❖ A drowning man will catch at a straw.
 اوبو اورے کبل ته هم لاس اچوي۔
- ❖ Spare the rod and spoil the child.
 چې چرته ډب وي هلته ادب وي۔
- ❖ The fox changes his skin but not his habit.
 ❖ The leopard does not change his spots.
 عادت نه نور پري۔
- ❖ There are more ways of killing a cat than choking it with cream.
 چې په گوره مري زهرو ته څه حاجت دے۔
- ❖ What can't be cured must be endured.
 چې دې ترې نه رغېږي هغه مېلمه ته ډېر ډېر خنده۔
- ❖ What done can't be undone.
 چې څه بوس وو هغه اوسو۔
- ❖ When in Rome, do as the Romans do.
 لنډيه غوښه په لورې اودرېږه چې څه دې قام کوي هغه ته هم کوه۔
- ❖ You can take a horse to the water but you can't make it drink.
 چې نه ځي وابه دې خلم چې نه خوري څه درسره اوکرم۔
- ❖ You scratch my back and I will scratch yours.
 ته زما دارو زه ستا دارو۔
- ❖ Great oaks from little acorns grow.
-

-
- د څاڅکي څاڅکي نه سمندر جوړېږي -
- ❖ Half a loaf is better than no bread.
- د هسې ناستې نه بېگار بڼه دے -
- ❖ Honey Catches more flies than vinegar.
- په خوږه ژبه بناړ خوړے شي -
- ❖ A figure among cipher.
- ❖ In the country of the blind, the one-eyed man is a king.
- په ړندو کښې د يوې سترگې هغه باچا وي -
- ❖ It is easier to pull down than to builed up.
- ورانول ئې آسان دي ودانول ئې گران دي -
- ❖ One man's loss is another man gain.
- که يو نء مړ کېدو بل به څه خواړه -
- ❖ Four eyes see more than two.
- مشوره د بوال سره هم بڼه وي -
- ❖ Fortune favours fools.
- چې خروي ، نصيب ئې غروي -
- ❖ Mischief comes by the pound and goes away by the ounce.
- مرض راځي د باد په شان او ځي د مېږي په شان -
- ❖ Fortune favours fortune.
- مال مال له ځي -
- ❖ Learn wisdom by the follies of others.
- عقل د کم عقل نه زده کېږي -
- ❖ Fortune to one is mother, to another is stepmother.
- د چا تېل نء بلېږي د چا اوبه بلېږي
- ❖ Wise men have their mouth in their heart fools have their heart in their mouth.
- د هونبیار سړي ژبه په زړه کښې پرته وي او د کم عقل سړي زړه په ژبه پروت وي -
- ❖ Put wool over other people eyes.
- د ایلۍ بچو له غوږې ورکول -
- ❖ Out of sight, out of mind.
- څه د غز پناه څه گوته پناه -
-

-
- ❖ To have your cake and eat it two.
هم لورد کور هم خوم د کور۔
- ❖ Cut your coat according to your cloth.
خپل خادر سره پښې غزول۔
- ❖ Wise after the event.
لکه د سکھانو ئې روستو عقل راځي۔
- ❖ A hair-breadth escape.
بلا وه برکت ئې نه ؤ۔
- ❖ Am I my brother's keeper.
هر سرے به خپل قبر کښې خملي۔
- ❖ Hasn,t a word to throw at a dog.
په کچه درخواست چاسره خبرې نه کوي۔
- ❖ Not to have hair on your tongue.
ستا په خله کښې گونگري وو۔
- ❖ Pour oil on fire.
هوسى هسې لېونى۔ وه چې لا گينگري ئې ور په پښو کړل۔
- ❖ The sands are running out.
وخت ځي راځي نه۔
- ❖ Hoist on ones own petered.
چې بل ته کنده کښې پخپله به په کښې پرېوځي۔
- ❖ So many countries, so many custom.
بېل ملک بېل ئې رواج۔
- ❖ A burnt child dreads the fire.
مار خورلے د پري نه ويرېږي۔
-

حوالې

۱. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/English/proverb>(accessed November 11,2019)
۲. <http://www.merriam.webster.com/dictionary/proverb>(accessed November 11,2019)
۳. Wolfgang Mieder, proverbs A Handbook, (London: Greenwood press Westport Connecticut, 2004) P.2 (bookfi-ebook)
۴. متلونه قيصی، محمد موسیٰ خان شينواري (مؤلف) (پېښور: محكمه ثقافت صوبه سرحد پېښور، جولائي ۱۹۹۵ء) ص ۲۳
۵. محمد پروېش شاهين، "روهې متلونه" مياشتيزه پښتو فروري، مارچ ۱۹۷۷ کليز نمبر، (پېښور: پښتو اکېډمي پېښور يونيورسټي) ص ۷۹-۹۷
۶. پروفېسر ډاکټر نصرالله جان وزير، "سريزه متل د لارې مل" لرغوني فکرونه، ترتيب و تدوين پروفېسر محمد نواز طائر، (پېښور: پښتو اکېډمي پېښور يونيورسټي، ۲۰۱۵ء) ص ۸-
۷. Wolfgang Mieder, proverbs A Handbook, (London: Green wood press west port Connecticut, 2004) P.xi
۸. Mei gunineng, "Exploration of cultural similaraties and differences in custom-loaded idioms between english and chinese" in International Review of Social Sciences and Hunanilies vol-4 No 1 (2012) pp 108-112 available at http://irssh.com/yahoo_site_admin/assets/does/.com/11-1Rs57-373-v4N.321102334.play.(accessed November 11, 2019)
۹. A study of idioms (available at) http://digrt.commons.liberty.edu/cgi/view_content.cgi?article=1587.pdf.(accessed Nebember ist,2019)